

Pozičný dokument Slovensko-nemeckej obchodnej a priemyselnej komory, pracovnej skupiny Energetika, k súčasnému stavu a budúcemu vývoju energetického trhu v EÚ

Slovensko-nemecká obchodná a priemyselná komora (ďalej ako „AHK Slowakei“) je právnickou osobou, ktorej úlohou je podporovať obchodné a hospodárske vzťahy medzi Spolkovou republikou Nemecko a Slovenskou republikou, ochraňovať záujmy nemeckého hospodárstva v Slovenskej republike a záujmy slovenského hospodárstva v Spolkovej republike Nemecko, pričom je súčasťou silnej siete viac ako 140 zahraničných zastúpení nemeckého hospodárstva vo vyše 92 krajinách sveta. Vzhľadom na to predstavuje relevantného a silného partnera pre vládu Slovenskej republiky, čo sa týka diskusie o naliehavých otázkach týkajúcich sa energetického sektora.

Tieto úlohy a záujmy zahŕňajú aj odborné a ďalšie vzdelávanie, trhové poradenstvo a zastupovanie nemeckých veľtrhov na Slovensku. V rámci AHK Slowakei pôsobí viacero pracovných skupín, ktoré poskytujú priestor pre odbornú komunikáciu, hľadanie riešení, obhajovanie záujmov a prípravu spoločných postupov v kľúčových oblastiach rozvoja hospodárstva a obchodu na Slovensku. Pracovná skupina Energetika AHK Slowakei (ďalej len „pracovná skupina Energetika“) je zoskupením odborníkov z rôznych oblastí energetického priemyslu a hospodárskych subjektov, pre ktoré sú európske a národné politiky v oblasti energetiky relevantnou témou. *Jej cieľom je sledovať dianie v energetike na národnej aj európskej úrovni, prijímať a komunikovať stanoviská k dôležitým udalostiam a dokumentom ovplyvňujúcim vývoj energetiky a presadzovať transparentné regulačno-právne prostredie v tomto odvetví.*

Pracovná skupina Energetika aktívne monitoruje a analyzuje všeobecný vývoj energetického trhu v EÚ, ktorý za posledné obdobie čelil mnohým významným výzvam a zmenám. Možno spomenúť najmä pandémiu COVID-19, ktorá výrazne ovplyvnila dopyt po energii, čo viedlo k dočasným poklesom spotreby, zatiaľ čo ekonomické zotavovanie prinieslo kolísanie cien energií. Ďalšou udalosťou majúcou zásadný vplyv na energetický sektor bolo geopolitické napätie v súvislosti s útočnou vojnou Ruska voči Ukrajine a následná globálna ekonomická kríza, ktoré výrazne ovplyvnili dodávky zemného plynu do EÚ, čo vyvolalo obavy o energetickú bezpečnosť a stabilitu dodávok energií. Tieto faktory spoločne prispeli k zvýšenej volatilite na energetickom trhu a posunuli EÚ k urýchlenému hľadaniu alternatívnych zdrojov energie a posilneniu energetickej nezávislosti.

Pracovná skupina Energetika sa vo svojej činnosti zameriava nielen na súčasný stav energetickej politiky EÚ, ale aj na jej budúci vývoj a koncept fungovania. Za dôležité považuje sústrediť sa na nasledovné kľúčové oblasti, ktoré ovplyvnia budúcu energetickú stratégiu EÚ a energetický trh na Slovensku:

Obsah

1) Dôraz na energetiku pri tvorbe nového rozpočtu EÚ (2028 - 2034)	2
2) Včasná a riadna transpozícia EÚ legislatívy a jej uplatnenie v praxi	3
3) Klimatické ciele EÚ a ich prehodnotenie	4
4) Poplatok za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent)	5
5) Lex Chemes	6
6) Budovanie kapacity distribučnej sústavy v kontexte rozvoja obnoviteľných zdrojov energie a odstraňovanie iných bariér rozvoja obnoviteľných zdrojov energie	7
7) Transformácia na elektromobilitu	8
8) Podpora výskumu a vývoja (R&D) v oblasti energetiky	8
9) Dekarbonizačné výzvy so splniteľnými kritériami aj pre veľké hospodárske subjekty v pokročilom štádiu dekarbonizácie	9
10) Využitie energetického potenciálu odpadu	10

1) Dôraz na energetiku pri tvorbe nového rozpočtu EÚ (2028 - 2034)

V novembri 2023 prijala Európska komisia tzv. Akčný plán EÚ pre elektrizačné sústavy, ktorého hlavným poslaním je zdôraznenie potreby urýchlenia rozvoja a modernizácie elektrizačných sústav v Európe na podporu prechodu na obnoviteľné zdroje energie a zvýšenie elektrifikácie. Európska komisia z toho dôvodu navrhuje 14-bodový akčný plán, ktorý zahŕňa o. i. urýchlenie realizácie projektov spoločného záujmu, zlepšenie dlhodobého plánovania a zvýšenie podpory pre inteligentné siete a inovatívne technológie. Dokument tiež zdôrazňuje význam spolupráce medzi členskými štátmi, prevádzkovateľmi prenosových a distribučných sústav, regulačnými orgánmi, spotrebiteľmi a občianskou spoločnosťou na dosiahnutie cieľov energetickej transformácie do roku 2030. Dokument predpokladá, že pre rozvoj a modernizáciu elektrizačnej sústavy sú potrebné investície v objeme 584 miliárd, pričom podstatná časť tohto objemu je potrebná v oblasti distribučných sústav.

Rozvoj distribučných sústav, ako aj prenosovej sústavy, je nevyhnutným predpokladom pre dekarbonizáciu slovenského spracovateľského priemyslu. Ako ukazuje príklad nášho člena Knauf Insulation, ktorý už roky bojuje s nedostatočnou kapacitou distribučnej siete v regióne Nová Baňa, čo brzdí jeho investičné a rozvojové zámery, dopyt po elektrickej energii môže v priemysle narásť

mnohonásobne. Rozvoj distribučných sietí by sa mal prioritizovať tam, kde je predpokladom pre zachovanie priemyselnej konkurencieschopnosti domácich podnikov.

V kontexte tvorby nového rozpočtu EÚ na obdobie 2028 – 2034 možno očakávať zvýšenú podporu rozvoja energetických sústav, ktorá zabezpečí financovanie kľúčových projektov a urýchli prechod na obnoviteľné zdroje energie a vyššiu elektrifikáciu.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Priorizovať rozvoj elektrických distribučných sústav, ako aj prenosovej sústavy, s dôrazom na včasnú dekarbonizáciu a zachovanie konkurencieschopnosti spracovateľského priemyslu.

Rozvoj a modernizáciu distribučných sietí nielen na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni považujeme za zásadnú pre dostupnosť energie z obnoviteľných zdrojov. Transport energie z krajín, v ktorých môže, vzhľadom na vyššie zastúpenie obnoviteľných zdrojov energie, vzniknúť prebytok tejto energie, je dôležitým komponentom pri podpore jej dostupnosti aj pre hospodárske subjekty. Tento cieľ je však potrebné vnímať aj v súvislosti s cenami energií, ktoré môžu byť negatívne ovplyvnené prípadnými transportnými poplatkami.

Dôležitým elementom v oblasti energetickej infraštruktúry je aj vytváranie priaznivých rámcových podmienok pre R&D (legislatívnych a finančných) s cieľom neustále zlepšovať efektivitu a technické možnosti obnoviteľných zdrojov energií v súvislosti s potrebným zabezpečením stability siete.

2) Včasná a riadna transpozícia EÚ legislatívy a jej uplatnenie v praxi

Členské štáty EÚ čaká nasledujúce mesiace výzva v podobe implementácie nových EÚ právnych predpisov v energetickom sektore, najmä novej smernice o obnoviteľných zdrojoch RED III, ako aj nového dizajnu trhu s elektrinou. Včasná transpozícia EÚ legislatívy a jej uplatnenie v praxi sú kľúčové pre efektívne fungovanie jednotného európskeho trhu a dosahovanie stanovených spoločných cieľov. Z tohto dôvodu musia členské štáty zabezpečiť, aby boli nové právne predpisy EÚ integrované do národných legislatívnych rámcov v stanovených lehotách, čo umožní ich efektívne vykonávanie. Je dôležité, aby členské štáty vrátane Slovenskej republiky nielen prijali potrebné právne úpravy, ale aj aktívne monitorovali a hodnotili ich uplatňovanie v praxi, čím zabezpečia, že legislatíva EÚ bude mať zamýšľaný pozitívny dopad na fungovanie trhu s energiami v danom členskom štáte.

Dostupnosť obnoviteľnej energie je pre mnohých investorov kľúčová, preto odporúčame vytvárať priaznivé rámcové podmienky pre ich rozvoj na národnej úrovni, napríklad prehodnotením technických kritérií pre inštaláciu obnoviteľných zdrojov energie (napr. prehodnotenie povinných rozstupov medzi veternými elektrárnami, aby bolo možné zvýšiť hustotu tohto typu obnoviteľných zdrojov energie a efektívnejšie tak využiť geografické špecifiká krajiny). Ďalším možným zlepšením je zvýšenie maximálneho výkonu obnoviteľných zdrojov energie zariadenia bez potreby procesu veľkej EIA. Zdôrazňujeme, že otázky vplyvu na životné prostredie sú pre

podnikateľské subjekty jednou z priorít, na druhej strane však môže neflexibilita a neefektivita povoľovacích procesov byť pri snahách o zvyšovanie energetickej efektivity a využívaní obnoviteľných zdrojov energie kontraproduktívna.

S ohľadom na trend elektrifikácie vykurovania budov bude mať kľúčový vplyv aj transpozícia revidovaných smerníc o energetickej hospodárnosti budov¹ a o energetickej efektívnosti² a alokovanie podporných mechanizmov na obnovu a energetickú efektívnosť budov. Elektrifikácia vykurovania neefektívnych budov totiž nie je možná vzhľadom na enormný nárast požadovanej kapacity elektrických sietí. Naopak, urýchlenie obnovy budov prispeje k urýchleniu elektrifikácie vykurovania, čo bude mať pozitívny efekt na domácich výrobcov elektrickej energie, energetickú bezpečnosť SR a kvalitu ovzdušia, ale aj na účty domácností, verejných inštitúcií a podnikov za vykurovanie.

Pracovná skupina Energetika zdôrazňuje nutnosť transpozície EÚ legislatívy a jej zmysluplné a efektívnej implementácie v praxi. V súvislosti so smernicou o obnoviteľných zdrojoch energie RED III³ je vhodné zdôrazniť, že niektoré jej aspekty, ako napr. oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie, sa prelínajú s komplementárnymi procesmi. Vypracovanie metodiky, mapovanie a realizácia takýchto oblastí je napr. súčasťou kapitoly RePowerEU v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR. Je potrebné zabezpečiť a dohliadať na koordináciu medzi relevantnými ústrednými orgánmi štátnej správy v tejto oblasti. Zároveň je nutné zabezpečiť, aby implementácia legislatívy EÚ nebola negatívne ovplyvnená politickými cyklami.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Včas a riadne transponovať revidované smernice o obnoviteľných zdrojoch energie RED III, o energetickej hospodárnosti budov a o energetickej efektívnosti a alokovať potrebné rozpočtové prostriedky z dostupných EÚ programov na systémové opatrenia podporujúce využívanie obnoviteľných zdrojov energie a energetickú efektívnosť budov.

3) Klimatické ciele EÚ a ich prehodnotenie

Klimatické ciele EÚ v súvislosti so znížením emisií skleníkových plynov vrátane podielu obnoviteľných zdrojov energie na spotrebe boli v poslednom období viacnásobne prehodnocované. Smernica o obnoviteľných zdrojoch RED II⁴ stanovila celkový podiel EÚ pre obnoviteľné zdroje energie na spotrebe energie v hodnote 32 %. Tento cieľ bol navýšený balíkom legislatívnych návrhov „Fit for 55“, ktorý okrem zníženia emisií skleníkových plynov o 55 % do roku

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 z 24. apríla 2024 o energetickej hospodárnosti budov

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (prepracované znenie)

2030 oproti roku 1990 navýšil aj celkový podiel obnoviteľných zdrojov energie na spotrebe na 40 %. Tento cieľ však bol opätovne navýšený, a to prijatím smernice o obnoviteľných zdrojoch RED III, ktorou sa navýšil celkový podiel obnoviteľných zdrojov energie na spotrebe na 42,5 %. Všetky tieto ciele majú prispieť ku klimatickej neutralite v EÚ (najneskôr do roku 2050).

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Aktivity vedúce ku klimatickej neutralite a celkovo udržateľnosť sa v podnikateľskom prostredí stali popri kvalite a cene rovnocenným kritériom konkurencieschopnosti, pričom to platí pre celý dodávateľský reťazec. Priaznivé prostredie pre vytváranie nových obnoviteľných zdrojov energie a rozvoj existujúcich obnoviteľných zdrojov energie je pre udržanie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov, a teda aj krajiny kľúčové.

Okrem toho je energia z obnoviteľných zdrojov pre mnohých investorov zásadným kritériom pri investičných rozhodnutiach a ich nedostupnosť, či príliš vysoká cena môže byť pre investora zásadnou prekážkou.

Potenciál na zlepšenie má pozitívne tvarovanie verejnej mienky voči obnoviteľným zdrojom energií vďaka lepšej dostupnosti, efektívite a atraktivite lokálnych obnoviteľných zdrojov energie (cena, potrebné investičné náklady, technická a technologická zložitosť).

Rozvoj obnoviteľných zdrojov energie môže zohrávať dôležitú kanalizačnú úlohu aj pri rozvoji elektromobility – častým argumentom odporcov e-mobility je tvrdenie, že rozhodujúcim aspektom v posudzovaní prínosu pre ochranu životného prostredia je pôvod nabíjanej elektrickej energie.

Pri akejkoľvek legislatíve je zároveň dôležité zohľadniť aj jej ekonomické a sociálne dopady a technickú vykonateľnosť. Finálna legislatíva by mala byť výsledkom kontinuálneho spoločného dialógu.

4) Poplatok za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent)

G-komponent je v prostredí slovenskej energetiky veľkou témou posledných rokov. V roku 2021 došlo k zníženiu výšky G-komponentu pri zariadeniach na výrobu elektriny z 30 % na 15 % z hodnoty maximálnej rezervovanej kapacity (MRK), pričom pri novele cenovej vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví sa pôvodne navrhovalo jeho zvýšenie z 15 % na 50 % hodnoty MRK pre výrobcov elektriny. Vo finálnom znení vyhlášky sa ustanovil G-komponent na hodnote 20 % z MRK, čo predstavuje navýšenie predmetného nákladu o tretinu.

Pracovná skupina Energetika považuje G-komponent za prvok, ktorý v Slovenskej republike na jednej strane znižuje tlak na koncovú cenu elektriny, nakoľko zabezpečuje rozloženie nákladov na prevádzku distribučnej sústavy medzi viacerých užívateľov sústavy, na druhej strane však ovplyvňuje atraktivnosť investícií do nových výrobných kapacít, vrátane obnoviteľných zdrojov energie. Z uvedeného dôvodu by bolo vhodné, aby regulátor transparentným spôsobom odôvodnil svoj prístup k jeho určeniu, ako aj metódu jeho kalkulácie.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Pracovná skupina Energetika navrhuje, aby sa pri akomkoľvek prehodnocovaní výšky G-komponentu a poplatkových štruktúr za pripojenie nových zdrojov vytvoril zo strany regulátora dostatočný priestor na verejnú odbornú diskusiu. Tento prístup je kľúčový pre zohľadnenie názorov a postrehov všetkých účastníkov trhu. Je dôležité, aby sa do procesu zapojili nielen odborníci a technici, ale aj zástupcovia priemyslu, environmentálnych organizácií a širokej verejnosti, čím sa zabezpečí, že všetky relevantné perspektívy budú brané do úvahy.

Zabezpečením otvorenej diskusie sa vytvorí priestor na výmenu myšlienok a informácií, čo prispeje k vypracovaniu spravodlivej a vyváženej politiky. Takýto prístup môže pomôcť identifikovať potenciálne problémy a riziká spojené s navrhovanými zmenami, a zároveň posilniť dôveru účastníkov trhu v procese rozhodovania. V konečnom dôsledku bude mať otvorená diskusia pozitívny dopad na efektívnosť a transparentnosť celého procesu, čo prispeje k stabilnejšiemu a udržateľnejšiemu rozvoju energetického sektora.

5) Lex Chemes

Na báze dlhodobých problémov s dodávkami tepla v meste Humenné prostredníctvom spoločnosti Chemes nadobudla dňa 08.06.2024 účinnosť novela energetickej legislatívy (z tohto dôvodu sa používa označenie Lex Chemes), ktorá umožňuje Úradu pre reguláciu sieťových odvetví v prípade straty povolenia na dodávku tepla rozhodnúť, že "vlastník sústavy tepelných zariadení alebo jej časti je povinný za náhradu poskytnúť na prevádzkovanie a zabezpečenie zásobovania teplom na vymedzenom území, uvedenom v zaniknutom alebo zrušenom povolení, svoju sústavu tepelných zariadení alebo jej časť inému, v rozhodnutí určenému, držiteľovi povolenia". Obdobné ustanovenie bolo pridané aj do zákona o energetike vo vzťahu ku vlastníkovi zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti.

V kontexte Lex Chemes teda dochádza k výraznému zásahu do vlastníckeho práva pôvodného vlastníka zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti. Lex Chemes s týmto zásahom do vlastníckeho práva síce spája vyplatenie náhrady, ktorá by v právnom štáte mala byť *primeraná*, ale Lex Chemes nestanovuje spôsob, akým bude určená. Zo zákonného znenia nie je zrejmé ani časové hľadisko, t.j. na aké dlhé obdobie bude vlastník zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti obmedzený vo výkone svojho vlastníckeho práva, a zároveň na aké dlhé obdobie bude stanovený náhradný prevádzkovateľ energetickej sústavy.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Upraviť Lex Chemes tak, aby určenie náhradného prevádzkovateľa energetickej sústavy bolo dočasné s tým, že konkrétna časová limitácia bude uvedená priamo v relevantných právnych predpisoch (Zákon o tepelnej energetike, Zákon o energetike). Zároveň máme za to, že nakoľko je Lex Chemes riešením pre krajné situácie, tak je v záujme Úradu pre reguláciu sieťových odvetví upraviť Lex Chemes tak, aby z neho bolo zrejmé, že rozklad (odvolanie) podané voči rozhodnutiu Úradu pre reguláciu sieťových odvetví vydanému podľa § 10 ods. 8 Zákona o energetike, resp. § 9 ods. 4 Zákona o tepelnej energetike, nemá odkladný účinok. Lex Chemes ako taký je krajným riešením, no aj táto úprava by mohla prispieť k tomu, aby bol postup Úradu pre reguláciu sieťových odvetví predvídateľnejší.

V tejto súvislosti je možné inšpirovať sa obdobnou úpravou v Českej republike (§ 12 zákona č. 458/2000 Sb. podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích).

Kedže sa jedná o krajné riešenie, bolo by vhodné konkrétnejšie špecifikovať dôvody, pre ktoré môže Úrad pre reguláciu sieťových odvetví rozhodnúť o tak zásadnej sankcii voči držiteľovi povolenia, akou je zrušenie povolenia na výkon regulovanej činnosti. Zároveň je potrebné presne určiť spôsob vyčíslenia primeranej náhrady za zásah do vlastníckeho práva vlastníka zariadení, na ktorých je vykonávaná regulovaná činnosť.

6) Budovanie kapacity distribučnej sústavy v kontexte rozvoja obnoviteľných zdrojov energie a odstraňovanie iných bariér rozvoja obnoviteľných zdrojov energie

Budovanie kapacity distribučnej sústavy je kľúčovým faktorom pre úspešný rozvoj obnoviteľných zdrojov energie. V súčasnosti je potrebné prispôbiť infraštruktúru tak, aby efektívne podporovala integráciu solárnych, veterných a iných obnoviteľných zdrojov. Zároveň je dôležité identifikovať a odstraňovať bariéry, ktoré bránia rozvoju týchto zdrojov, ako sú regulatívne obmedzenia, nedostatok investícií či technológie. Posilnením distribučnej sústavy a vytvorením priaznivého prostredia môžeme zabezpečiť udržateľný rast a energetickú bezpečnosť v súlade s klimatickými cieľmi. Tento proces zahŕňa modernizáciu infraštruktúry a implementáciu nových technológií, aby bolo možné efektívne riadiť variabilitu výroby obnoviteľných zdrojov.

Nedostatočná kapacita sústavy býva reálnou prekážkou na pripojenie nových obnoviteľných zdrojov. Evidujeme prípady, keď medzi oznámením zámeru o pripojenie nového výrobného zariadenia využívajúceho obnoviteľné zdroje energie do sústavy a jeho reálnym uvedením do prevádzky nastal niekoľkomesačný prestoj.

Dekarbonizačné projekty spoločností pritom dlhodobo brzdia aj ďalšie faktory, ako napr. neefektívne schvaľovacie procesy pri zámeroch o inštaláciu, pričom prekážkou môže byť aj nedostatočný počet dostupných pripájacích bodov.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Okrem pripojovania zdrojov na úrovni energetických sústav je pre rozvoj obnoviteľných zdrojov energie (OZE) nevyhnutné odstraňovať ďalšie prekážky, najmä v oblasti regulačných a administratívnych procesov súvisiacich s povoľovaním zdrojov na úrovni samospráv a hodnotením vplyvov. Je tiež potrebné podporovať implementáciu nových technológií a posilňovať existujúcu infraštruktúru, ktorá umožňuje integráciu obnoviteľných zdrojov energie. Zároveň je dôležité vytvárať stimulujúce podmienky pre súkromné a verejné investície do energetickej infraštruktúry. Ďalším krokom je zjednodušiť a harmonizovať regulačné rámce na podporu rozvoja obnoviteľných zdrojov energie, ako aj podporovať vzdelávacie a výskumné iniciatívy, ktoré sa zameriavajú na zlepšenie kapacít v oblasti obnoviteľných zdrojov energie.

7) Transformácia na elektromobilitu

Transformácia na elektromobilitu predstavuje kľúčový krok k udržateľnejšej budúcnosti. Elektrické vozidlá nielenže výrazne znižujú emisie skleníkových plynov, ale tiež znižujú závislosť od fosílnych palív. Pre úspešnú implementáciu elektromobility je dôležitý rozvoj nabíjacej infraštruktúry, podpora výroby a výskumu batérií a prijatie stimulov pre výrobcov aj spotrebiteľov.

Nielen výstavba nabíjacej infraštruktúry, ale aj pôvod a cena elektrickej energie ako paliva sú kľúčovými kritériami pri podpore prechodu na bezemisnú dopravu.

Nabíjacia infraštruktúra ide zároveň ruka v ruke s rozvojom distribučnej siete a jej kapacít. Dôležitým aspektom je aj pozitívne tvarovanie verejnej mienky, ktorej časť e-mobility nie je naklonená kvôli rétorike oponentov o nedostatočnom vybavení siete, jej možnom preťažení smerujúcim k blackoutu, ako aj o nedostatočnom množstve dostupnej energie (prienik s témou rozvoja obnoviteľných zdrojov energie).

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

S rastúcim počtom elektrických vozidiel a zvyšujúcou sa potrebou ich integrácie do existujúcich dopravných a energetických systémov je zrejmé, že je potrebné investovať do energetickej infraštruktúry. Takéto investície by mali byť plánované a realizované s ohľadom na národné ciele Slovenska, pričom by mali súčasne podporovať rozvoj elektromobility v regióne.

Jedným z hlavných dôvodov, prečo sú investície do energetickej infraštruktúry nevyhnutné, je zvyšujúci sa dopyt po elektrickej energii, ktorý je spojený s rastom počtu elektrických vozidiel. Považujeme za dôležité investovať do rozvoja verejných aj súkromných nabíjacích staníc, aby sa zabezpečila dostupnosť a pohodlie pre používateľov elektromobilov, čo je však neoddeliteľné späté s potrebným rozvojom distribučnej sústavy a jej kapacít.

Zároveň je však potrebné zvyšovať povedomie o výhodách elektromobilov prostredníctvom vzdelávacích kampaní, ktoré by informovali o výhodách elektromobility a jej pozitívnych dopadoch na životné prostredie.

V neposlednom rade je dôležité zapojiť do procesu aj širokú verejnosť a miestne komunity. Týmto spôsobom je možné získať podporu pre rozvoj elektromobility a zohľadniť potreby občanov, ktorí môžu mať obavy z nedostatočnej dostupnosti nabíjacích staníc alebo z vplyvu na miestnu ekonomiku. Vytváranie partnerstiev medzi verejnými a súkromnými subjektmi môže viesť k efektívnejšiemu plánovaniu a realizácii projektov, ktoré posilnia infraštruktúru pre elektromobily a zlepšia životné podmienky obyvateľov.

8) Podpora výskumu a vývoja (R&D) v oblasti energetiky

Podpora výskumu a vývoja (R&D) v oblasti energetiky je nevyhnutná pre dosiahnutie udržateľnej energetickej budúcnosti. Investície do R&D umožňujú vývoj nových technológií, ktoré zlepšujú efektivitu, znižujú náklady a zvyšujú bezpečnosť energetických systémov. Zároveň R&D prispieva k hľadaniu inovatívnych riešení pre integráciu obnoviteľných zdrojov energie a znižovanie emisií

skleníkových plynov. Týmto spôsobom môže podpora R&D v energetike výrazne prispieť k ochrane životného prostredia a energetickej bezpečnosti.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Podpora R&D si jednoznačne vyžaduje dostatočné finančné prostriedky na podporu výskumných a vývojových projektov v oblasti energetiky. Technické riešenia produkcie a ukladania energie (napr. batériové úložiská, virtuálne batérie, zapojenie obnoviteľných zdrojov energie do výroby tepla, ale aj chladu), ktoré zvýšia cenovú a technologickú dostupnosť zelenej a obnoviteľnej energie by mali byť podporované legislatívne, ako aj vhodnými finančnými schémami.

Okrem vyššie uvedeného je určite potrebné aj podporovať spoluprácu medzi akademickými inštitúciami, priemyslom a štátnymi organizáciami na zdieľanie poznatkov a zdrojov a podporovať a odmeňovať inovatívne nápady a projekty, ktoré prispievajú k efektívnejšiemu a udržateľnejšiemu energetickému sektoru.

9) Dekarbonizačné výzvy so splniteľnými kritériami aj pre veľké hospodárske subjekty v pokročilom štádiu dekarbonizácie

Dekarbonizačné výzvy pre veľké hospodárske subjekty v pokročilom štádiu dekarbonizácie zahŕňajú optimalizáciu technologických procesov a zvýšenie energetickej efektívnosti. Kľúčové je udržiavať inovácie a investície do výskumu a vývoja nízkouhlíkových technológií. Ďalším dôležitým krokom je implementácia cirkulárnej ekonomiky a udržateľných dodávateľských reťazcov, ktoré minimalizujú uhlíkovú stopu. Spolupráca s regulačnými orgánmi na vytváraní realistických a splniteľných kritérií je nevyhnutná na dosiahnutie dlhodobých cieľov dekarbonizácie.

Veľké podnikateľské subjekty neustále narážajú na nemožnosť splnenia kritérií v dekarbonizačných schémach (napr. Modernizačný fond). Vzhľadom na pokročilú úroveň dekarbonizácie a veľkosť podnikov nie je často reálne dosiahnuť požadované kritériá znižovania emisií jedným projektom. Prekážkou sú takisto už viackrát spomínané povoľovacie procesy, ktoré nekorešpondujú s lehotou na prípravu, realizáciu a vyhodnotenie projektov.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Pracovná skupina Energetika zdôrazňuje, že predlžovanie pôsobnosti výziev nie je efektívnym riešením na odstránenie príčin problémov v energetike. Namiesto toho považuje za kľúčové zefektívnenie administratívnych procesov, ktoré umožnia rýchlejšiu a plynulejšiu implementáciu riešení. Tento prístup by mal zaistiť vyššiu efektívnosť a transparentnosť celého systému, čo je nevyhnutné pre dosiahnutie dlhodobých cieľov v oblasti energetiky.

10) Využitie energetického potenciálu odpadu

V dnešnej dobe sa čoraz častejšie kladie dôraz na udržateľnosť, obnoviteľné zdroje energie a efektívne nakladanie s odpadom. Téma využitia energetického potenciálu odpadu sa preto stáva mimoriadne aktuálnou a významnou. Odpad nie je len environmentálnou záťažou, ale aj zdrojom cenných surovín a energie. Odpad môže byť efektívne využitý na výrobu energie, aké technológie a procesy sa pri tom používajú, a aký má tento prístup dopad na životné prostredie a ekonomiku.

Odporúčanie pracovnej skupiny Energetika:

Využitie energetického potenciálu (priemyselného) odpadu, redukcia vznikajúcich emisií pri spracovaní odpadu (skládkovanie ako významný zdroj metánu), nevyhnutnosť kvôli chýbajúcim kapacitám na Slovensku, čo má vplyv aj na konkurencieschopnosť (možnosti nakladania s odpadom a jeho zhodnocovania zaujímajú každého aktuálneho i potenciálneho investora).

V prípade biologicky rozložiteľného odpadu by mala byť v záujme jeho efektívneho druhotného využitia preferovanou alternatívou zhodnotenie odpadu na výrobu biometánu ako dekarbonizovaného zdroja energie v teplárenstve, priemysle a doprave.

Odporúčanie zohľadnenie Best Practice z iných štátov, kde riešenia fungujú, majú merateľné výsledky a sú akceptované aj verejnosťou.